

A névszók alaktana

A NÉVSZÓK ÁLTALÁBAN

A névszók körében a főnév, a melléknév, a számnév és a névmás tárgyalására zömében együttesen kerül sor, lévén, hogy az alaktani viselkedésük meghatározó mértékben szétválaszthatatlan.

Külön kis alfejezetek tárgyalják a szófajonkénti különlegességeket, amelyek az egyes névszókat jelentésükön túl egymástól részben alaktanilag is megkülönböztetik.

A főnevek élőlényt, élettelen tárgyat vagy gondolati dolgot jelentenek, ennek megfelelően lehetnek konkrétak és elvontak, konkrét főnévként pedig tovább csoportosíthatók tulajdonnévre és köznévre, valamint sokszor alaktani okból is gyűjtő-, illetve anyagnévre.

A melléknevek tulajdonságot, minőséget jelentenek. A melléknév egyik fő funkciója a jelzői szerep, amelyben a főnévhez kapcsolódik, a magyarhoz hasonlóan azt alapesetben megelőzve. A magyar nyelvben megszokottól eltérően azonban a megfelelő számban és esetben a főnévvel azonos toldalékolású, azaz egyeztetésre kerül sor.

A számnév lehet határozott, amikor főleg valaminek a pontos mennyiségét jelöli meg (tőszámnév), ezen túl jelenthet sorrendiséget is (sorszámnév). Lehet a számnév továbbá határozatlan is, amikor nem jelöl meg pontosan mennyiséget vagy sorrendiséget. A számnevek egyeztetése több tekintetben eltér a melléknevekéétől.

A névmás az előző három típusú névszót helyettesíti. Lehet személyes névmás annak ragozott alakjaival (köztük az így nem önálló birtokos névmással), és a vótban is létezik a kölcsönös és a visszaható kategória. A további fajták (egyébként egymásból eredeztethető alakban): a mutató, a kérdő, a vonatkozó, az általános és a határozatlan névmások.

Tekintettel arra, hogy a határozószók kizárólag névszói eredetűek (sokszor még szinte eldönthetetlen, hogy ragos névszóval vagy már az új szófaj tagjával állunk-e szemben, számos határozószó pedig többszófajuként főleg a névmásokkal keveredik), a határozószókat is ebben a nagy névszócsoportban tárgyalja ez a rövid nyelvtani összefoglalás. A balti

finn nyelvészet sok európai nyelv leírásához hasonlóan a magyarnál jóval nagyobb számban önálló szófajú határozószókként kezeli azokat a ragos névszói alakokat is, amelyeknek a használata az átlagnál gyakoribb. Másfelől pedig a melléknévi eredetű, mód- vagy állapotathatózó szerepű szóalakot nem ragozott, hanem képzett szóként kezelve a balti finn nyelvtani leírás ebben a tekintetben nem egy névszói esetet különböztet meg, hanem ugyancsak határozószóról (adverbiumról) beszél. Ennek megfelelően a határozószó már nem ragozható.

A finnugor nyelvekhez hasonlóan a vót nyelvben sincsen olyan sajátos alaptővégződés, amely a szófajokat, esetleg azon belül az egyes szófaji csoportokat felismerhetően megkülönböztethetné egymástól. A vót nyelvben nincsenek nemek és más kategorizálási elv szerinti sajátos csoportok sem (például az élő vagy élettelen jelentés megkülönböztetésével).

A vót névszók alaktani rendszerét képező nagyszámú ragozási típusnak az alapját a tőváltatok fokváltakozásból következő belső viselkedésének sokszínűsége, valamint a toldalékoknak a meglévő magánhangzó-harmóniából eredő illeszkedése adja.

Ugyancsak ennél a névszócsoporthoz tartozik a tárgyalom befejezésül az előljárókat és a névutókat, mivel mondatbeli szerepük alapvetően össze függ a névszói esetrendszer használatával.

A NÉVSZÓK ESETRENDSZERE

A vót nyelvben nincs annyi névszói eset, mint a magyarban vagy például a balti finn rokonyelvben, a vepszében.

A vót nyelvben három úgy nevezett szintaktikai – azaz a mondatbeli viszonyokból alapvetően eredő – esetet különíthetünk el, ezek

- a **nominativus** (alanyeset),
- a **genitivus** (birtokos eset) és
- a **partitivus** (részelő eset).

A vót nyelv érdekessége a magyar és a legtöbb indoeurópai nyelv beszélője számára, hogy a vótban a szintaktikai esetek között nem található meg az alaktanilag független *accusativus* (tárgyeset). A vót ugyanis a mondat logikai tárgyának nyelvtani kifejezésére a három szintaktikai

eset valamelyikét használja. Ugyancsak hiányzik a vót nyelvből a magyarral és a legtöbb indoeurópai nyelvvel összehasonlítva a *dativus* (részeseset). A vót az utóbbinak a kifejezését más határozós eset (allativus) vagy névutós alak használatával oldja meg.

A vót esetek száma nagyobb a hely- és időhatározós esetek körében. A finnugor nyelvekre jellemző módon ennek logikai keretét az irányhármasság ad, azaz a megfelelő alakok a *hová? hol? honnan?* kérdésekre válaszolnak.

Míg azonban a magyarban (és pl. a vepszében) ezzel a hármassággal kombináltan kialakult egy másik hármasság (a belső, a külső és az érintkezési helymeghatározás teljes rendszere), addig a vótban a balti finn nyelvek zöméhez hasonlóan az utóbbi hármasság helyett csak kettőség létezik (a belső és külső/érintkezési helymeghatározás formájában).

Ennek megfelelően a hely- és időhatározós esetek:

- az **illativus** (belső viszony, „hová?” kérdésre: -ba, -be),
- az **inessivus** (belső viszony, „hol?” kérdésre: -ban, -ben),
- az **elativus** (belső viszony, „honnan?” kérdésre: -ból, -ből),
- az **allativus** (külső/érintkezési viszony, „hová?” kérdésre: -ra, -re és -hoz, -hez, -höz),
- az **adessivus** (külső/érintkezési viszony, „hol?” kérdésre: -on, -en, -ön és -nál, -nél) és
- az **ablativus** (külső/érintkezési viszony, „honnan?” kérdésre: -ról, -ről és -tól, -től).

Az eddig felsorolt esetekhez további három eset társul a mód- és állapotthatározós viszonyban (ugyancsak a hármasság logika szerint).

Ezek az esetek

- a **translativus** (eredményhatározó: -vá, -vé),
- az **essivus** (állapothatározó: -ként és -ul, -ül) és
- az **exessivus** (eredethatározó: -ból, -ből).

Mind a hely- és időhatározós, mind a mód- és állapotthatározós esetek körébe tartozik még további egy-egy eset:

- a **terminativus** (-ig), illetve
- a **comitativus** (-val, -vel).

A fenti kategorizálással a vót névszónak összesen 14 alaktanilag független és a teljes rendszert jellemző esete különböztethető meg.

A teljes esetrendszerben a toldalékolás alapvetően az agglutináció szabályai szerint működik. Az egyes szám toldalékai a megfelelő esetben a többes számú alaknál gyakorlatilag megismétlődnek. Csekély a következetesség (és ennek okán már-már flektáló jelleg alakult ki) a partitivusi és az illativusi alakoknál.

A NÉVSZÓK TÖBBES SZÁMA

A névszók többes számának külön jele van az – egyébként ragtalan – nominati-vusban és eltérő külön jele a többi esetben. A nominativusban a toldalék: -d, és ez már önmagában a zárómorféma.

<u>esz: nom</u>	<u>tsz: nom</u>
maa (föld)	maa-d (földek)
lintu (madár)	linnu-d (madarak)
leipä (kenyér)	leivä-d (kenyerek)
poika (fiú)	poiga-d (fiúk)
järvi (tó)	järve-d (tavak)
nain (nő)	naizõ-d (nők)
ratiz (csűr)	rattii-d (csűrök)
tševäd (tavasz)	tševää-d (tavaszok)

Valamennyi többi esetben a többes szám jele a tő és a rag közé kapcsolódó -i- többesítő toldalék (amely az -i tövégi névszók -i hangját hosszúra nyújtja).

<u>esz: nom</u>	<u>tsz: part stb.</u>
maa (föld)	ma-i-t stb.
lintu (madár)	lintu-i-t stb.
leipä (kenyér)	leipo-i-t stb.
poika (fiú)	poikõ-i-t stb.
järvi (tó)	järvi-i-t stb.
nain (nő)	naisi-i-t stb.
ratiz (csűr)	ratti-i-t stb.
tševäd (tavasz)	tševä-i-t stb.

A NÉVSZÓK ESETRAGJAI

<i>eset</i>	<i>esz</i>	<i>tsz</i>
nom	-Ø	-d-Ø
gen	-Ø (tőváltakozás!)	-i-je, -Ø-d'd'e
part	-t, -tta,-ttä,-ta,-tä, -ssa,-ssä, -a,- ä	-i-t
illat	-se,-sõ, -hee,-hõõ,-haa,-häü, -a,-ä,-e,-õ	-i-se,-i-sõ
iness	-z	-i-z
elat	-ss	-i-ss
allat	-lle,-llõ,-le,-lõ	-i-le,-i-lõ
adess	-ll,-l	-i-l
ablat	-lt	-i-lt
term	-lessa,-lõssa, -sessa,-sõssa	-i-lessa,-i-lõssa, -i-sessa,-i-sõssa
trlat	-ssi	-i-ssi
ess	-nna,-nnä -na,-nä,	-i-na,-i-nä
exess	-nt	-i-nt
com	-ka	-i-jeka, -Ø-d'd'eka

Látható, hogy a „bonyodalom” valóban a partitivus és az illativus tőváltozat szerinti ragozásából adódik, ebben a két esetben ugyanis számos irányba módosult az eredeti rag egyes számú hangalakja.

A raghasználat egyébként egyszerű és egyértelmű, sőt (a ragok eredeti hangalakjának figyelembe vételével) az irányhármasságra épülő részbeni logikai rendszeresség is felfedezhető:

	<i>hová?</i>	<i>hol?</i>	<i>honnan?</i>
belső helyviszony:	s*+e/õ	z (zöngésült)	s+s
külső helyviszony:	l**+e/õ	l**	l+t

(hangváltozások: * s→h→Ø; ** l→ll)

A *nain* (feleség) főnév ragozása:

Egyes számban:

nom	<i>nain</i>	feleség
gen	<i>naizõ</i>	[a] feleségnek a..., feleségé
part	<i>naissa</i>	feleségből [valahány]
illat	<i>naisõõ</i>	feleségbe
iness	<i>naizõz</i>	feleségben
elát	<i>naizõss</i>	feleségből [belülről]
allat	<i>naizõlõ</i>	feleségre, feleséghez
adess	<i>naizõll</i>	feleségen, feleségnél
ablat	<i>naizõlt</i>	feleségről, feleségtől
term	<i>naizõlõssa</i>	feleségig
trlat	<i>naizõssi</i>	feleséggé
ess	<i>naizõna</i>	feleségeként
exess	<i>naizõnt</i>	feleségből [állapotból]
com	<i>naizõka</i>	feleséggel

Többes számban:

nom	<i>naizõd</i>	feleségek
gen	<i>naisije</i>	feleségeknek a..., feleségeé
part	<i>naisiit</i>	feleségekből [valahány]
illat	<i>naisiisõ</i>	feleségekbe
iness	<i>naiziz</i>	feleségekben
elát	<i>naiziss</i>	feleségekből [belülről]
allat	<i>naizilõ</i>	feleségekre, feleségekhez
adess	<i>naizill</i>	feleségeken, feleségeknél
ablat	<i>naizilt</i>	feleségekről, feleségektől
term	<i>naizilõssa</i>	feleségekig
trlat	<i>naizissi</i>	feleségekke
ess	<i>naisiina</i>	feleségeként
exess	<i>naisiint</i>	feleségekből [állapotból]
com	<i>naisijeka</i>	feleségekkel

Az „accusativusok” és „dativusok” kifejezési formáit később tárgyaljuk.

A NÉVSZÓK RAGOZÁSI TÍPUSAI

A névszóknak a típusok közötti megoszlása nem egyenletes, vannak a ragozás szerinti igen népes szócsoportok, s akadnak alig néhány tagúak is. Az egyes típushoz tartozó szavak végződés szerinti csoportosíthatósága nehézkes.

A típusok és az azon belüli alváltozatok megkülönböztetésében a fokváltakozás bonyolult szabályai játszanak fő szerepet.

I.	<i>esz</i>	<i>nom</i>	maa	soo	tüü
		<i>gen</i>	maa	soo	tüü
		<i>part</i>	maat	soot	tüüt
		<i>illat</i>	mahaa	sohöö	tühee
	<i>tsz</i>	<i>nom</i>	maad	sood	tüüd
		<i>gen</i>	mad'd'e	sod'd'e	tüüd'e
		<i>part</i>	mait	soit	tüüt
		<i>illat</i>	maisö	soisö	tüüse
II.	<i>esz</i>	<i>nom</i>	lintu	siili	vävü
		<i>gen</i>	linnu	siili	vävü
		<i>part</i>	lintua	siiliä	vävüä
		<i>illat</i>	lintuu	siilii	vävüü
	<i>tsz</i>	<i>nom</i>	linnud	siilid	vävüd
		<i>gen</i>	lintuje	siilije	vävüje
		<i>part</i>	lintuit	siiliit	vävüit
		<i>illat</i>	lintuisö	siiliise	vävüise
III.	<i>esz</i>	<i>nom</i>	jalka	vasara	
		<i>gen</i>	jalga	vasara	
		<i>part</i>	jalkaa	vasaraa	
		<i>illat</i>	jalkaa	vasaraa	
	<i>tsz</i>	<i>nom</i>	jalgad	vasarad	
		<i>gen</i>	jalkoje	vasaroje	
		<i>part</i>	jalkoit	vasaroit	
		<i>illat</i>	jalkoisö	vasaroisö	

IV.	<i>esz</i>	<i>nom</i>		leipä
		<i>gen</i>		leivä
		<i>part</i>		leipää
		<i>illat</i>		leipää
	<i>tsz</i>	<i>nom</i>		leiväd
		<i>gen</i>		leipoje
		<i>part</i>		leipoit
		<i>illat</i>		leipoisõ
V.	<i>esz</i>	<i>nom</i>		poika
		<i>gen</i>		poiga
		<i>part</i>		poikaa
		<i>illat</i>		poikaa
	<i>tsz</i>	<i>nom</i>		poigad
		<i>gen</i>		poikõje
		<i>part</i>		poikõit
		<i>illat</i>		poikõisõ
VI.	<i>esz</i>	<i>nom</i>	valkõa	pehmiä
		<i>gen</i>	valkõa	pehmiä
		<i>part</i>	valkõat	pehmiät
		<i>illat</i>	valkõasõ	pehmiäse
	<i>tsz</i>	<i>nom</i>	valkõad	pehmiäd
		<i>gen</i>	valkõije	pehmiije
		<i>part</i>	valkõit	pehmiit
		<i>illat</i>	valkõisõ	pehmiise
VII.	<i>esz</i>	<i>nom</i>	kurci	järvi
		<i>gen</i>	kurgõ	järve
		<i>part</i>	kurkõa	järveä
		<i>illat</i>	kurkõõ	järvee
	<i>tsz</i>	<i>nom</i>	kurgõd	järved
		<i>gen</i>	kurcije	järviije
		<i>part</i>	kurciit	järviit
		<i>illat</i>	kurciisõ	järviise

VIII.	<i>esz</i>	<i>nom</i>	kõva	seppä	itšä
		<i>gen</i>	kõva	sepä	iä
		<i>part</i>	kõvaa	seppää	itšää
		<i>illat</i>	kõvasõ	seppäse	itšäse
	<i>tsz</i>	<i>nom</i>	kõvad	sepäd	iäd
		<i>gen</i>	kõviije	sepije	itšije
		<i>part</i>	kõviit	sepiit	itšiit
		<i>illat</i>	kõviisõ	sepiise	itšiise
IX.	<i>esz</i>	<i>nom</i>	lumi	tšäsi	tütär
		<i>gen</i>	lumõ	tšäe	tüttäre
		<i>part</i>	lunta	tšättä	tütärtä
		<i>illat</i>	lumõõ	tšätee	tüttäree
	<i>tsz</i>	<i>nom</i>	lumõd	tšäed	tüttäred
		<i>gen</i>	lumije	tšäsije	tüttärije
		<i>part</i>	lumiit	tšäsiit	tüttäriit
		<i>illat</i>	lumisõ	tšäsiise	tüttäriise
X.	<i>esz</i>	<i>nom</i>	varõz	jätüz	
		<i>gen</i>	varõhsõ	jätühse	
		<i>part</i>	varõssa	jätüssä	
		<i>illat</i>	varõhsõsõ	jätühsese	
	<i>tsz</i>	<i>nom</i>	varõhsõd	jätühsed	
		<i>gen</i>	varõhsije	jätühsije	
		<i>part</i>	varõhsiit	jätühsiit	
		<i>illat</i>	varõhsiise	jätühsiise	
XI.	<i>esz</i>	<i>nom</i>	nain	sinin	
		<i>gen</i>	naizõ	sinize	
		<i>part</i>	naissa	sinissä	
		<i>illat</i>	naisõõ	sinizee	
	<i>tsz</i>	<i>nom</i>	naizõd	sinized	
		<i>gen</i>	naisije	sinizije	
		<i>part</i>	naisiit	siniziit	
		<i>illat</i>	naisiisõ	siniziise	

XII.	<i>esz</i>	<i>nom</i>	seemee	vöttii	unōtoo
		<i>gen</i>	seemene	vöttimō	unōttoma
		<i>part</i>	seementä	vöttiit	unōtoot
		<i>illat</i>	seemenee	vöttimōō	unōttomaa
	<i>tsz</i>	<i>nom</i>	seemened	vöttimōd	unōttamad
		<i>gen</i>	seemenije	vöttimije	unōttamije
		<i>part</i>	seemeniit	vöttimiit	unōttamiit
		<i>illat</i>	seemeniise	vöttimiisō	unōttamiisō
XIII.	<i>esz</i>	<i>nom</i>	ammaz	ratiz	siō
		<i>gen</i>	ampaa	rattii	sitōō
		<i>part</i>	ammassa	ratissa	siōtta
		<i>illat</i>	ampaasō	rattiisō	sitōōsō
	<i>tsz</i>	<i>nom</i>	ampaad	rattiit	sitōōd
		<i>gen</i>	ampad'd'e	rattid'd'e	sitōd'd'e
		<i>part</i>	ampait	rattiit	sitōit
		<i>illat</i>	ampaisō	rattiisō	sitōisō
XIV.	<i>esz</i>	<i>nom</i>	ōhud	tševād	ilozuz
		<i>gen</i>	ōhuu	tševää	ilozuu
		<i>part</i>	ōhutta	tševättä	ilozutta
		<i>illat</i>	ōhuusō	tševääse	ilozuusō
	<i>tsz</i>	<i>nom</i>	ōhuud	tševääd	ilozuud
		<i>gen</i>	ōhud'd'e	tševād'd'e	ilozud'd'e
		<i>part</i>	ōhuit	tševäit	ilozuit
		<i>illat</i>	ōhuisō	tševäise	ilozuisō

A FÖNÉV SAJÁTOSSÁGAI

A vót nyelvben nincs tényleges névelő, sem határozott (magyar „a, az”), sem határozatlan (magyar „egy”). Ezért a névszó önmagában egyszerre jelenti annak határozott, határozatlan vagy általános voltát is.

Ennek megfelelően pl.: *inemin* = az ember / egy ember / ember.

(Megjegyzendő, hogy a mutató névmás olykori átalakuló szerepével egy határozott névelőféleség kifejlődésének már mutatkoztak jelei.)

A vót nyelv a magyarnál szigorúbb abban a tekintetben, hogy számos főnév esetében (pl. tulajdonnév, anyagnév, általános fogalom megnevezése stb.) csak az egyes számú tőváltozatot használja.

A magyartól pedig végképp eltérően – és az indoeurópai mintákhoz hasonlóan – számos vót főnév kizárólag többes számban használatos. Ilyenek lehetnek pl. a sok apró elemből álló vagy a páros szerkezetű dolgok nevei, illetve az anyag- és a gyűjtőnevek is.

Sok apró elemből álló dolog pl.: *elmed* (gyöngysor), *sõssarõd* (ribizli).

Páros szerkezetű dolog pl.: *kaatsad* (nadrág), *põhziid* (nadrág), *sahzõd* (olló), *sil-miklaazid* (szemüveg).

Anyagnév pl.: *slivgad* (tejszín).

Összegyűlt személyek eseményét jelentő szó pl.: *ääd* (lakodalom).

Előfordul, hogy ugyanaz a vót főnév a többes számú alakjával az egyes számú jelentéstől kisebb-nagyobb eltérést jelentést hordoz. Pl.: *tunni* = óra (időegység); *tunnid* = óra (időmérő).

A MELLÉKNÉV SAJÁTOSSÁGAI

A vót nyelv a melléknév középfokát egyszerű alakkal, a melléknév felső fokát pedig szerkezettel fejezi ki.

A középfok jele: *-epi* / *-õpi*, amely az esetleges végmagánhangzó nélküli alaptőre tapad rá.

A középfokú alak mindkét számban és valamennyi esetben minden alakot felvehet.

peeni = kis / *peenepi* = kisebb

Az alapszabály alól a „jó” jelentésű melléknév kivétel, ennek esetében a két tő alapvetően eltérő:

ivä = jó / *parõpi* = jobb

A melléknév felsőfokát kifejező szerkezetben a vót nyelv a *kõik* szó számban megfelelő alakját használja a szerkezet előtagjaként, az utótag a középfokú alak, az esetnek megfelelő ragot pedig ez utóbbi kapja.

A felsőfokú alak egyes számban:

kõikkõa peenepi = legkisebb

A felsőfokú alak többes számban:

kõikkiit vanhemp = legkisebbek

A SZÁMNÉV SAJÁTOSSÁGAI

A tőszámneveket 1-től 10-ig a nyelvtani szerepekben alaki eltéréssel használják.

	<u>önmagában</u>	<u>jelzőként</u>	<u>más mondatrészként</u>
1	<i>ühs_i</i>	<i>ühs</i>	<i>ühtä</i>
2	<i>kahs_i</i>	<i>kahs</i>	<i>kahöd</i>
3	<i>kõm</i>	<i>kõm</i>	<i>kõlmöd</i>
4	<i>nellä</i>	<i>nellä</i>	<i>nelläd</i>
5	<i>viis_i</i>	<i>viiz</i>	<i>vid'd'ed</i>
6	<i>kuus_i</i>	<i>kuuz</i>	<i>kuvvöd</i>
7	<i>seitsee</i>	<i>seitsee</i>	<i>seitsemed</i>
8	<i>kahõsaa</i>	<i>kahõsaa</i>	<i>kahõssamöd</i>
9	<i>ühesää</i>	<i>ühesää</i>	<i>ühessämed</i>
10	<i>tšümee</i>	<i>tšümee</i>	<i>tšümmened</i>

A tőszámnevek 11-től 19-ig az egyesek helyiértékének megfelelő számnak mint előtagnak és a *tõssõmõt* szócskának mint utótagnak az összetételéből állnak.

11 – <i>ühtsõssõmõt</i>	12 – <i>kahstsõssõmõt</i>	13 – <i>kõmtsõssõmõt</i>
14 – <i>nellätsõssõmõt</i>	15 – <i>viiztsõssõmõt</i>	16 – <i>kuuztsõssõmõt</i>
17 – <i>seitseetsõssõmõt</i>	18 – <i>kahõsaatsõssõmõt</i>	19 – <i>ühesäätsõssõmõt</i>

20-tól 90-ig a kerek tizes tőszámnevek olyan egybeírt összetételek, amelyeknek előtagja a megfelelő szorzószám, utótagja pedig a részelő esetű *tšümmentä* (tíz) szó. Az összetételnek különírva mind a két tagja ragozódik.

	<u>nom</u>	<u>gen</u>
20	<i>kahstšümmentä</i>	<i>kahõ tšümmene</i>
30	<i>kõmtšümmentä</i>	<i>kõlmõ tšümmene</i>
40	<i>nellätšümmentä</i>	<i>nellä tšümmene</i>
50	<i>viiztšümmentä</i>	<i>vid'd'e tšümmene</i>
60	<i>kuuztšümmentä</i>	<i>kuvvõ tšümmene</i>

70	<i>seitseetšümmätä</i>	<i>seittseme tšümmene</i>
80	<i>kahõsaatšümmätä</i>	<i>kahõssamõ tšümmene</i>
90	<i>ühesäätšümmätä</i>	<i>ühessäme tšümmene</i>

Mivel a nem kerek számok esetében az összetétel a ragozáskor felbomlik, a szerkezet három külön részből állóvá nő.

	<u><i>nom</i></u>	<u><i>gen</i></u>
21	<i>kahstšümmätä ühsi</i>	<i>kahõ tšümmene ühe</i>
32	<i>kõmtšümmätä kahsi</i>	<i>kõlmõ tšümmene kahõ</i>

A nagy kerek számokat jelölő tőszámnevek:

100	<i>sata</i>
1000	<i>tuhad</i>

Az ezek többszöröseit jelentő számnevek ragozatlan alakjai olyan összetételek, amelyeknek előtagja a megfelelő szorzószám, utótagja pedig a megfelelő nagy kerek számot jelölő szó részelő esete (partitivusa).

Az összetételt ebben az esetben egybe kell írni, a továbbragozott alakok pedig különválnak.

	<u><i>nom</i></u>	<u><i>gen</i></u>
200	<i>kahssataa</i>	<i>kahõ saa</i>
3000	<i>kõmtuhatta</i>	<i>kõlmõ tuhattõmõ</i>

A sorszámnevek esetében az első két alak a magyarhoz hasonlóan a vótban sem a tőszámnevből képződik, minden további sorszámnevet pedig a vót a tőszámnév egyes számú genitivusi tövéből képez -z képzővel.

1. – <i>esimein</i>	6. – <i>kuuvvõz</i>
2. – <i>tõin</i>	7. – <i>seittsemez</i>
3. – <i>kõlmõz</i>	8. – <i>kahõssamõz</i>
4. – <i>nelläz</i>	9. – <i>ühessämez</i>
5. – <i>vid'd'ez</i>	10. – <i>tšümmenez</i>

A sorszámnevek 11-től 19-ig a tőszámnév záró végződését elhagyó szótőre ragasztják a -z képzőt.

Ezeknek a sorszámneveknek az esetében azonban a ragozott alakoknál csak az összetétel vége veszi fel a ragot.

A legfontosabb határozatlan számnevek:

sok	=	<i>pa'llo</i>
kevés	=	<i>mitoo; vāhää</i>
néhány	=	<i>mōni</i>
összes	=	<i>jōka</i>

Az előzőek közül első két esetben a határozatlan számnév fokozható:

több	=	<i>enäpi</i> (rendhagyó)
kevesebb	=	<i>vāhüpi</i>

A NÉVMÁSOK

Csak főneveket helyettesíthetnek a személyes névmások és ragozott alakjaik, továbbá a visszaható és a kölcsönös névmási alakok. A vót személyes névmás mindkét számban három-három személyben létezik.

<i>miä</i>	én	<i>miüi</i>	mi
<i>siä</i>	te	<i>tüüi</i>	ti
<i>tämä</i>	ő	<i>nämä</i>	ők

A személyes névmások leggyakoribb ragozott alakjai:

eset	én	te	ő	mi	ti	ők
gen	<i>minu</i>	<i>sinu</i>	<i>tämä</i>	<i>mejje</i>	<i>tejje</i>	<i>näjje</i>
part	<i>minua</i>	<i>sinua</i>	<i>tätä</i>	<i>meit</i>	<i>teit</i>	<i>näit</i>
illat	<i>minusõ</i>	<i>sinusõ</i>	<i>tämäse</i>	<i>meise</i>	<i>teise</i>	<i>näise</i>
iness	<i>minuz</i>	<i>sinuz</i>	<i>tämäz</i>	<i>meiz</i>	<i>teiz</i>	<i>näiz</i>
elative	<i>minuss</i>	<i>sinuss</i>	<i>tämäss</i>	<i>meiss</i>	<i>teiss</i>	<i>näiss</i>
allative	<i>millõ</i>	<i>sillõ</i>	<i>tälle</i>	<i>meile</i>	<i>teile</i>	<i>näile</i>
adessive	<i>mill</i>	<i>sill</i>	<i>täll</i>	<i>meil</i>	<i>teil</i>	<i>näil</i>
ablative	<i>milt</i>	<i>silt</i>	<i>tält</i>	<i>meilt</i>	<i>teilt</i>	<i>näilt</i>
comitative	<i>minuka</i>	<i>sinuka</i>	<i>tämäka</i>	<i>mejjeika</i>	<i>tejjeika</i>	<i>näjjeika</i>

A vót nyelv nem ismeri a külön birtokos névmást. Az annak megfelelő jelentést a személyes névmás genitivusi alakjával fejezi ki. Ez az alak megtestesítheti a birtokos szerkezet jelzői részét, továbbá megtestesítheti a tulajdonlást kifejező állítmányi szerkezet névmási részét is.

<i>minu koto</i>	házam	<i>mejje koto</i>	házunk
<i>sinu koto</i>	házad	<i>tejje koto</i>	házatok
<i>tämä koto</i>	háza	<i>näjje koto</i>	házuk

A visszaható névmást a vót nyelv vagy a cselekvés visszairányulásának személyére alkalmazza egyszerű és összetett alakban is, vagy – a magyarhoz hasonlóan – annak kifejezésére, hogy a cselekvő önmaga végzi a cselekvést.

eset	<u>maga</u>	<u>saját maga</u>
nom		<i>ize</i>
gen	<i>ene</i>	<i>ize ene</i>
part	<i>entä</i>	<i>ize entä</i>
illat	<i>enese</i>	<i>ize enese</i> stb.

A második esetben tekinthetjük a formát a személyes névmás nyomatékosított alakjának is. A szerkezetben belül a személyes névmás ragozódik.

(én) magam	<i>miä ize</i>
(te) magad	<i>siä ize</i>
(ő) maga	<i>tämä ize</i>
(mi) magunk	<i>müü ize</i>
(ti) magatok	<i>tüü ize</i>
(ők) maguk	<i>nämä ize</i>

A vót nyelvben a kölcsönös névmásnak csak ragozott alakjai léteznek.

eset	<u>ragozott alak</u>
gen	<i>tõin-tõizõ</i>
part	<i>tõin-tõissa</i>
illat	<i>tõin-tõisõõ</i> stb.

A vót mutató névmásoknak nincsenek mindig közelre és távolra is mutató jelentéspárjai.

Pl.: *se* = ez, az; *siiz* = ezután, azután stb. Az „ez, az” mutató névmás ragozási sorai teljeseek.

<u>eset</u>	<u>ez, az</u>	<u>ezek, azok</u>
nom	<i>se</i>	<i>ned</i>
gen	<i>sene</i>	<i>ninne</i>
part	<i>sitā</i>	<i>niit</i>
illat	<i>sihee</i>	<i>ninnese</i> stb.

A mutató névmáspárok közül a gyakrabban használtak:

<i>tänne</i>	= ide	<i>sinne</i>	= oda
<i>tääll</i>	= itt	<i>siäll</i>	= ott
<i>täält</i>	= innen	<i>siält</i>	= onnan
<i>kammuga</i>	= ilyen	<i>mokoma</i>	= olyan

A kérdő névmások és a vonatkozó névmások gyakorlatilag azonos alakúak, egymástól őket a mondatbeli szerepük, a szövegösszefüggésük alapján lehet funkcionálisan megkülönböztetni.

A leggyakrabban használtak:

<i>mi, miä(?)</i>	mi?	ami
<i>tšen(?)</i>	ki?	aki
<i>kumpa(?)</i>	melyik?	amelyik
<i>kuz(?)</i>	hol?	ahol
<i>kõðz(?)</i>	mikor?	amikor stb.

A határozatlan és általános névmás a vótban is a kérdő / vonatkozó névmási töből származik megfelelő utótoldalékkal (*-le*) képezve:

kérdő / vonatkozó → határozatlan / általános

miä	miäle
kumpa	kumple
kuz	kuzle

A magyar „se-, sem-” előtagú tagadó névmásnak megfelelő névmást a vót nyelv az *eb* előszócskával alkotja.

Pl.: *eb miäid, eb kuzaid* stb.

A HATÁROZÓSZÓK

A határozószerzők néhány ősnyelvi kivételtől eltekintve szinte mindig a névszóból származtatható szavak.

A határozóragokkal rögzült kifejezések alapján majdnem a teljes esetrendszer fellelhető a határozószerzők körében. Típusaik a határozói viszony jellege szerint csoportosíthatók. Beszélhetünk hely-, idő-, állapot- és módhatározószerzőkről.

A leggyakoribbak:

<i>all</i> – lent	<i>üleel</i> – fent
<i>eez</i> – elől	<i>takanna</i> – hátul
<i>kotonna</i> – haza	<i>kotoo</i> – otthon
<i>jo</i> – már	<i>veel</i> – még
<i>nüd</i> – most	<i>tänävä</i> – ma
<i>eglee</i> – tegnap	<i>oomõnna</i> – holnap
<i>enneglee</i> – tegnapelőtt	<i>oomõdperää</i> – holnapután
<i>arvõõ</i> – ritkán	<i>uzõi</i> – gyakran
<i>eespäi; enne</i> – azelőtt	<i>perää; siiz</i> – azután
<i>üüzenä</i> – éjjel	<i>päiväll</i> – nappal
<i>meñhavoonna</i> – tavaly	<i>tulavoonna</i> – jövőre
<i>üvii meelii</i> – szívesen	<i>üvii</i> – jól
<i>ühsineizenä</i> – egyedül	<i>ühez</i> – együtt

A helyhatározószerzők körében nagy mértékben tetten érhető az irányhármasság.

vällää – ki(n)tre) *välläz* – kint *välläss* – kintről

AZ ELÖLJÁRÓK ÉS A NÉVUTÓK

A segédszerzők egyik része (kötőszerzők, módosítószerzők) alaktanilag minden tekintetben semleges. Körükből alaktanilag közvetve sajátos viszont az előljárók és a névutók csoportja. Ezek ugyanis eseteket vonzva a névszerzők határozói szerepét segítik elő.

Vannak közöttük olyan szócskák, amelyek más-más esettel előljáróként és névutóként is szerepelhetnek.

Az előljárók száma jóval szerényebb a névutókénál.

Az előljárók nagyobbik fele (60 %-a) részelő esetet (partitivust) vonz, de gyakoribb vonzatuk a comitativus is.

(+com)	<i>kaaz, kokko, kooz, ühez</i>
(+gen)	<i>läpi</i>
(+illat)	<i>vasten</i>
(+part)	<i>alatsõ, eez, ilma, litši, perää, takann, tšehsi, vassaa, ümpär</i>

A névutók zömükben (90 %-ban) birtokos esetet (genitivust) vonzanak.

(+allat)	<i>vassaa</i>
(+elat)	<i>läpi, möötä, tšiinni</i>
(+gen)	<i>aikaa, ala, all, alluz, alt, alõtsõ, eess, eez, etee, jältšee, jälless, jällez, kautta, poolõss, poolõõ, pääle, pääll, päält, serväss, serväz, servää, süämmee, süämmess, süämmeez, tagaa, takaa, takana, tšezzee, tšäess, tšäez, tšätee, tšültšee, tšülless, tšüllez, tüvee, tüven, tüveä, vassaa, voossi, välii, väliss, väliz, õtsass, õttsaa, õttsaz, ääree, ääress, äärez, üvässi</i>
(+part)	<i>möö, vart</i>

Jól látható a névutók körében is az irányhármasság elve.

AZ IGENEVEK

Mint azt a szófajcsoport elnevezése is mutatja, az igenevek tárgyalására akár a névszók alaktanát kifejtő részben is sor kerülhetne.

Ezt indokolhatná, hogy

- jelentésük tekintetében alapvetően főnévi vagy melléknévi, olykor határozószói tartalmat testesítenek meg;
- jelentős részüknek le is zajlott az előzőek szerinti irányokba történő szófajváltása;

- több fajtájuk is képes a névszóesetek és névszóragozás szerinti toldalékolással szerepelni.

Ez a rövid nyelvtani összefoglalónk mégis az igék alaktanánál tárgyalja a szófajcsoportot.

Ezt indokolja, hogy

- az igenevek valamennyi fajtája jelentős szerepet játszik az összetett igeszerkezetek létrehozásában, ami miatt alaktani viselkedésük is a legtöbbször az igeragozás függvénye.

